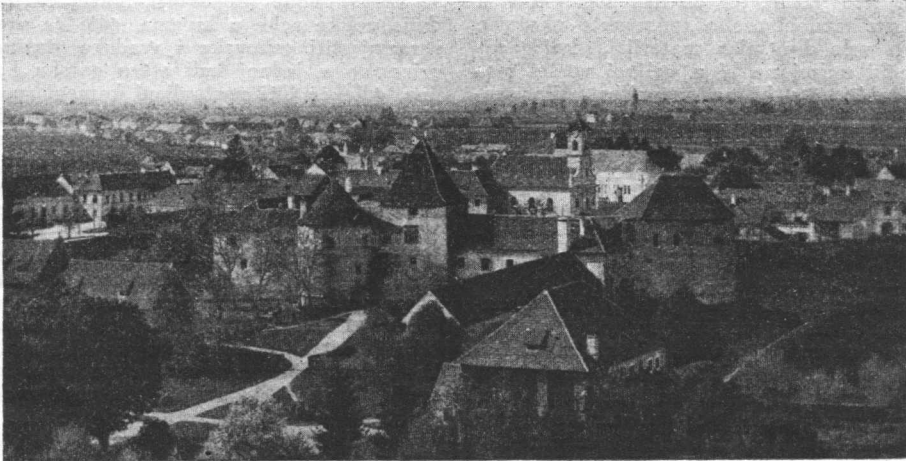

VARAŽDINSKI MUZEJ.

»To će biti vrlo skroman muzej« rekao je ravnatelj zagrebačkog arheološko-historijskog muzeja g. dr. Brunšmid, čuvši, da u Varaždinu kanimo osnovati muzej. Doista će to biti skroman muzej, bez velikih pretenzija; muzej grada Varaždina i njegove okoline, koji će biti središte svih naših nastojanja, da ga upotpunimo stvarima lokalnog

Mnogo stvari velike vrijednosti nestalo je ili kupnjom ili nemarom iz našeg posjeda, a događa se to još dnevno tako, da je posljednji čas, da se spriječi odvažanje i propadanje ovih naših starina.

Kulturno-historijska izložba imala je među ostalim i zadaću, da pokaže građanstvu, vrijednost tih stvari, da ih upozna s

Pogled na »Stari grad« u Varaždinu, u kojem će se smjestiti lokalni muzej.

značenja, a dovedemo do što većega utjecaja kulturnoga i naprednoga. Kulturno-historijska izložba bila je prvi korak, prvi temeljni kamen za taj naš muzej, kako sam naglasio na prvoj sjednici izložbenog odbora. I ako smo se morali boriti s raznim poteškoćama i predrasudama kod priredbe kulturno-historijske izložbe, sve je bilo svladano. Danas možemo smjelo ustvrditi, da je rezultat ovoga našeg prvog pokušaja uspio dobro u moralnom i materijalnom pogledu.

Naišli smo u većini slučajeva na lijepi prijem, spremnu požrtvornost i oduševljenje ne samo za tu nekolikodnevnu izložbu, nego su više za ideju muzeja u Varaždinu. Obraćano nam je vrlo mnogo stvari sa svih strana, što jasno pokazuje veliki interes, da se osnuje varaždinski muzej, kao i posve ispravno naziranje građanstva, da je takav muzej trebalo već davno prije osnovati.

njima i tako onemogućiti izrabljivanje nesa-vjesnih trgovaca, nadalje, da podigne ljubav za lijepe starine i pokaže, koliko su te stvari ljepše u jednom velikom i ukusnom skupu predočene.

To se je postiglo i mi smo s time vanredno zadovoljni. Još zadovoljniji bit će naši potomci, kad budu vidjeli konačni uspjeh našeg rada, da se gradu Varaždinu i njegovoj okolini spasi i sačuvaju sve stvari kulturno-historijske vrijednosti.

Pošlo se odmah poslije izložbe na rad. Osnovano je »Muzealno Društvo«, koje treba da nastoji o ostvarenju muzeja u Varaždinu, koje će ga voditi i upravljati, a osim toga brinuti se, da se ne ponavljaju barbarstva bezobzirnog rušenja pa i najvrednijih spomenika prošlosti i ne nagrđuju prirodne ljepote u čitavoj našoj najbližoj okolini. Tu zadaću treba da najenergičnije provodimo

bez ikakvog obzira, jer ćemo samo tako postići svoj željeni cilj.

Opazio sam, da su Zagrepčani nešto ljubomorni ili se boje, da bi na taj način možda zagrebački muzej bio odavde slabije podupiran. To nikako ne stoji! Sve starine naime, što ih posjeduje varaždinska gradska općina, nikako se ne bi mogle otuđiti i odnijeti iz Varaždina, dakle za zagrebački muzej ne dolaze u obzir. A upravo te stvari bit će temelj našeg muzeja. To su gradske knjige, protokoli, zastave, cehovske škrinje, cimeri, majstorske radnje, cehovske zastave, vrčevi, njihova privilegija, slike, bakropisi, i slične stvari. Od tih stvari ne može se izručiti ništa. U drugom redu muzej će dobiti vrlo mnogo starina iz posjeda pojedinih građanskih obitelji, koje su iste već i obećale, ali samo i isključivo za varaždinski muzej. To je vrlo važno, jer će naš muzej u vrlo kratkom razdoblju oko spomenute okosnice skupiti vrlo dragocjen materijal, kojeg zagrebački muzej ne bi u velikoj većini mogao dobiti, što bi za općenitost bilo svakako štetno, a za grad Varaždin napose.

Naglasujem, da mi ne ćemo i ne kanimo nikomu konkurirati, a najmanje Zagrebu, koji je naše naravno kulturno središte, a takovim mora da ostane, nego nastojimo spašavati lokalne i općenite vrijednosti i tako popuniti nastojanje zagrebačkog Hrvatskog Narodnog Muzeja.

I u tom pravcu treba poći putem decentralizacije, dati i manjim gradovima prilike, da se kulturno što više afirmiraju, da se okupe sile za taj rad, koji bi se inače vrlo teško stavio u gibanje i last not least, da ti lokalni muzeji budu odgojna žarišta cijelog našeg društva, a napose naše mladeži.

Kraj historičkih starina naše gradske općine i pojedinih intérieur-a (sobe namještene starinskim pokućtvom), želimo, da uredimo i smjestimo u taj muzej floru i faunu varaždinske okolice s etnografskom zbirkom čitavog Zagorja i Medjimurja.

Sakupljajući narodne nošnje i radove različne vrste, nastojat ćemo, da spasimo sve, što god nam bude moguće, a vrlo ćemo rado ustupiti u prvom redu zagrebačkom muzeju duplikate, odnosno stvari, koje bi za Zagreb i njegove zbirke bile osobito vrijedne. Osnatak dakle varaždinskog muzeja ne treba da pobuđuje nikakve bojazni zbog nekoga rivaliteta, nego treba da se pozdravi i podupre. Ali ne samo osnutak našeg varaždinskog muzeja, nego što većeg broja takovih muzeja diljem naše domovine, jer ćemo samo na taj način spasiti i sačuvati, što su nam pređi namrli.

Varaždinski muzej bit će smješten u Starom gradu (tvrđavi), koja je gotovo potpuno sačuvana. U tom pogledu teško će mu biti premca u čitavoj Jugoslaviji. Dok grad ne bude otkupila gradska općina (o čemu se upravo vode pregovori), muzej će dobiti dvije velike sobe u kulama, gdje će urediti i razmjestiti cehovske i gradske starine, a prizemno u jednoj kuli staru gotsku kapelicu, gdje će biti postavljeni kameni spomenici. Daljnjim razvitkom muzej će morati da dobije više prostorija, kojih imade u tvrđavi dosta. Tako će u 20—30 godina čitav Stari grad, dolično restauriran, biti veliki muzej; ponos ne samo gradu Varaždinu, nego i čitavomu narodu.

Na Varaždincima je i »Muzealnom Društvu«, da bude program i zadaća, koju smo si postavili potpuno i savršeno izgrađena. Pa kako je prošla izložba posvjedočila silni lokalni patriotizam i ponos Varaždinaca, tako će još više jedna trajna kulturna institucija, kao što je muzej, biti poduprta od svakoga, a u prvome redu od gradske općine varaždinske.

Počeci bit će skromni, jako skromni, ali mi ćemo nastojati svim silama, da pokažemo, kako se iz skromnih početaka može i mora izgraditi dobra i solidna gradnja. Sve se može, kad se hoće!

Krešimir Filić.

NARODNI MUZEJ U BEOGRADU.

Poslije čitavih devet godina zbirke Narodnog Muzeja ponova su otvorene 27. maja ove godine. One u glavnom predstavljaju ono, što je preostalo posle kobnih dana velikoga rata, a u kome je muzej imao svoju bolnu tragediju. Neprijateljske granate razrušile su njegovu zgradu i uništile čitave zbirke i mnogobrojne objekte oštetile. Invazije neprijatelja; transporti zbiraka u Kosovsku Mitrovicu; njihov povratak u Beograd, njihov rdjav smeštaj i dve selitbe zbiraka u toku od tri poslednje godine bili su od neobično štetnih posledica za objekte. Tek pre pet me-

seci muzej je mogao dobiti jednu pristojniju zgradu za smeštaj svojih zbiraka i za kratko vreme uspelo je, da se spremi oko trideset novih vitrina i ormara za izlaganje objekata i oko dve stotine okvira za slike. da se objekti očiste, operu, uredi po grupama i potpuno udese za izlaganje. Danas publici stoji na raspoloženju prehistoriska zbirka sa svojim interesantnim objektima iz Vinče, Gradca, Žutog Brda, Zoka (kod Pečuja), Aradca, (kod Bečkereka), Omaljice (kod Pančeva) itd.; zatim rimska zbirka vrlo raznovrsna i vrlo interesantna; onda hi-